

REGIONÁLNY ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SO SÍDLOM V TRENČÍNE

PROGRAMY A PROJEKTY ÚVZ SR na rok 2021 a ďalšie roky obdobie 1.1.2021 – 31.12.2021

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

RÚVZ Trenčín zabezpečuje dlhodobu, v spolupráci s detskými lekármi, odbery vzoriek pitných vôd z individuálnych zdrojov v oblastiach, v ktorých nemajú obyvatelia možnosť pripojenia sa na verejný vodovod. Cieľom uvedených odberov je poskytnutie informácií rodičom o kvalite pitnej vody predovšetkým za účelom znižovania rizika výskytu dojčenskej methemoglobínémie pri jej používaní na prípravu stravy pre dojčatá. V roku 2021 (sledované obdobie od 01.01.2021 do 31.12.2021) bolo odobratých celkovo 14 vzoriek zo studní v oblastiach, ktoré nie sú zásobované pitnou vodou z verejných vodovodov. Z uvedených vzoriek bol v 9 prípadoch zaznamenaný prekročený limit dusičnanov nad 10 mg/l a voda nebola doporučená na prípravu stravy pre dojčatá.

Ďalšou dôležitou činnosťou, do ktorej sa RÚVZ Trenčín zapojil, bolo plnenie aktivity č. 9 „Monitoring vzoriek životného prostredia (stery, voda, ovzdušie) so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami“. V roku 2021 bol uvedený projekt zameraný na zariadenia sociálnych služieb a v rámci jeho plnenia bolo vytipované 1 zariadenia v pôsobnosti RÚVZ Trenčín (2 zariadenia v pôsobnosti RÚVZ Považská Bystrica a 2 zariadenia v pôsobnosti RÚVZ Prievidza). V uvedenom zariadení v pôsobnosti RÚVZ Trenčín bola následne odobratá 1 vzorka pitnej vody, 4 vzorky teplej úžitkovej vody a 4 stery s cieľom detekcie baktérií rodu Legionella. V žiadnej z uvedených vzoriek baktérie rodu Legionella neboli detekované.

Odbor HŽPaZ spolupracuje s Laboratóriami RÚVZ Trenčín na plnení úloh:

7.1 MONITORING KVALITY VÔD VYBRANÝCH LOKALÍT

V roku 2021 pracovníci odboru HŽPaZ v spolupráci s Laboratóriami RÚVZ Trenčín vykonávali monitorovanie výskytu a odbery vzoriek vody na lokalitách s vodou určenou na kúpanie, poprípade v odôvodnených prípadoch aj na vodných útvaroch využívaných väčším počtom obyvateľov na kúpanie. V sledovanom období od 01.01.2021 do 31.12.2021 bolo takto vykonaných celkovo 17 odberov povrchových vôd z priehrad a štrkovísk. Z uvedeného počtu bolo najviac odberov, celkovo 7, realizovaných na Zelenej vode, ako jedinej vyhlásenej vode určenej na kúpanie v územnej pôsobnosti RÚVZ Trenčín. Ani v jednej z odobraných vzoriek nebolo zistené prekročenie platnou vyhláškou stanoveného limitu buniek cyanobaktérií.

7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ A UMELÝCH KÚPALÍSK

V posudzovanom období od 01.01.2021 do 31.12.2021 bolo pracovníkmi HŽPaZ odobraných celkovo 12 vzoriek, ktorých účelom bolo následne Laboratóriami RÚVZ Trenčín detekovať výskyt baktérií rodu Legionella na umelých kúpaliskách. Výsledky uvedených laboratórnych analýz nedetekovali výskyt baktérií rodu Legionella v žiadnej zo zmienovaných vzoriek. Na prítomnosť améb neboli v roku 2021 odobrané žiadne vzorky.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Do 31. 12. 2021 bolo vykonaných 884 štátnych zdravotných dozorov (ďalej len „ŠZD“) ukončených záznamom. Výkon ŠZD bol zameraný na sledovanie stavu pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov, dodržiavanie legislatívnych požiadaviek v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, prioritne na pracoviskách s rizikovými prácami. Zároveň boli, vzhľadom na pretrvávajúcu pandémiu Covid – 19, vykonávané kontroly zamerané na dodržiavanie protipandemických opatrení v prevádzkach.

Vydaných bolo 258 rozhodnutí a 77 záväzných stanovísk. Z toho 46 rozhodnutí bolo vydaných na základe žiadostí o zaradenie, zmenu alebo vyradenie prác z kategórií rizikových prác.

V roku 2021 boli uložené boli 4 sankcie 4 prevádzkovateľom za správne delikty - prevádzkovanie priestorov bez súhlasného rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky a nedodržanie povinnosti zamestnávateľa prijať hygienické opatrenia na pracoviskách vrátane zákazu vstupu zamestnancov alebo iných osôb na pracoviská alebo do iných priestorov zamestnávateľa.

Za účelom odstránenia nedostatkov zistených pri ŠZD boli nápravné opatrenia so záväznými lehotami plnenia ukladané priamo do zápisnice pri výkone ŠZD. Vydané boli 4 opatrenia v súvislosti s podozrením na prenosné ochorenie COVID-19 a možným ohrozením verejného zdravia.

V rámci kontroly pracovných podmienok pri výkone ŠZD sme dotazníkovou formou pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku chemických faktorov pri práci v 14 organizáciách (18 zamestnancov), hluku v 2 organizáciách (23 zamestnancov), psychickej pracovnej záťaže v 1 organizácii (40 zamestnancov) a zobrazovacích jednotiek v 1 organizácii (40 zamestnancov).

Plnenie úloh vyplývajúcich z uvedených programov a projektov bolo vzhľadom na pretrvávajúcu epidemiologickú situáciu v r. 2021 čiastočne obmedzené (realizácia protipandemických opatrení a obmedzenie výrobných činností na pracoviskách).

2.1.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK /RIZIKOVÉ PRÁCE/

Evidenciu rizikových prác sme v priebehu roka na základe ŠZD a meraní aktualizovali a spresňovali. V dozorovaných okresoch Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou a Myjava sme zaznamenali a vydali 46 rozhodnutí na vyhlásenie, zmenu alebo vyradenie prác z kategórií rizikových prác.

Neboli uložené žiadne sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Celkovo evidujeme v riziku 3 665 exponovaných zamestnancov (z toho 893 žien). V porovnaní s rokom 2020 je to o 198 zamestnancov viac.

Podľa prevažujúcej činnosti najvyšší počet exponovaných zamestnancov je evidovaných v priemyselnej oblasti – 2 934 zamestnancov, z toho 556 žien, čo predstavuje o 14 zamestnancov viac ako v roku 2020.

Druhým najexponovanejším odvetvím je zdravotníctvo a sociálna pomoc, kde evidujeme 377 zamestnancov, z toho 293 žien, čo je o 202 zamestnancov viac ako v roku 2020.

Na treťom mieste je poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov, kde zaznamenávame celkovo 123 exponovaných zamestnancov, z toho 2 ženy, čo predstavuje o 2 zamestnancov menej ako v roku 2020.

Podľa druhu a kategórie rizika, najviac zamestnancov evidujeme v riziku hluku – 2 841 (z toho 519 žien). V porovnaní s rokom 2020 je to o 18 zamestnancov menej. V 4. kategórii rizika hluku evidujeme 237 zamestnancov, z toho 18 žien (o 7 viac). V 3. kategórii rizika hluku evidujeme 2 604 zamestnancov, z toho 501 žien (o 25 menej).

V riziku chemických látok a zmesí evidujeme celkom 368 zamestnancov (z toho 25 žien), čo je o 18 zamestnancov menej ako v roku 2020.

V riziku záťaže teplom a chladom evidujeme celkom 312 zamestnancov, z toho 92 žien, čo je o 39 zamestnancov viac ako v roku 2020.

V riziku expozície biologickému faktoru evidujeme celkom 169 zamestnancov, z toho 145 žien. V porovnaní s rokom 2020 je to o 123 zamestnancov viac.

V riziku ionizujúceho žiarenia evidujeme celkom 78 zamestnancov, z toho 41 žien. V porovnaní s rokom 2020 je to o 12 zamestnancov menej.

V roku 2021 bol predložený jeden návrh na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž na pracovisku. K predmetnému návrhu bolo vydané stanovisko zo strany Úradu verejného zdravotníctva SR. V riziku expozície psychickej pracovnej záťaži je evidovaných 37 pracovníkov (3.kategória rizika).

V roku 2021 boli novo vyhlásené rizikové práce v 5 spoločnostiach.

V rámci ŠZD (53 kontrol) na rizikových pracoviskách boli sledované pracovné podmienky zamestnancov, miera expozície a realizácia opatrení zo strany zamestnávateľov. Súčasťou výkonu ŠZD bola kontrola plnenia povinností vo veci posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu - výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci.

V čase krízovej situácie pre pandémiu COVID – 19 zamestnávatelia a fyzické osoby – podnikatelia nie sú povinní plniť vybrané povinnosti pri ochrane zdravia pri práci v súlade s ustanovením §30 ods. 9 a 11 zák. č. 355/2007 Z.z., čo bolo zohľadnené pri výkone dozoru nad rizikovými prácami.

V roku 2021 sa na RÚVZ Trenčín (RÚVZ v sídle kraja) konzultačné porady k prešetrovaným podozreniam na choroby z povolania z dôvodu pretrvávania mimoriadnej situácie spôsobenej pandémiou Covid – 19 neuskutočňovali, avšak tieto konzultácie v prípade potreby boli realizované telefonicky.

2.1.2 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z LÁTOK A ZMESÍ KLASIFIKOVANÝCH AKO TOXICKÉ

V tomto roku sme naďalej postupovali podľa legislatívnych požiadaviek týkajúcich sa expozície chemickým látkam a zmesiam v zákone 355/2007 Z. z. a nariadení vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, v súlade s európskou chemickou legislatívou v rámci globálneho harmonizovaného systému (GHS), uplatňovali sme zákon č. 67/2010 Z.z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon). Pri výkone ŠZD sme taktiež uplatňovali platnú legislatívu v rámci EÚ - Nariadenie Európskeho parlamentu a rady (ES) 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) a Nariadenie EPaR (ES) č. 1272/2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí ako aj všetky ostatné súvisiace predpisy súvisiace s chemickou problematikou.

ŠZD bol zameraný na plnenie požiadaviek na ochranu zdravia pri práci s látkami a zmesami klasifikovanými ako toxické (GHS06), ktoré boli doposiaľ klasifikované ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi, najmä na spôsob skladovania, manipulácie, príp. spôsob predaja, spôsob používania pri výrobných procesoch, na evidenciu množstiev používaných látok a zmesí, vypracovanie prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odbornú spôsobilosť zamestnancov, zabezpečenie ochranných a preventívnych opatrení vrátane zabezpečenia OOPP, zdravotného dohľadu, opatrenia pri mimoriadnych situáciách a haváriách.

V roku 2021 bol vykonaný štátny zdravotný dozor spolu v 11 organizáciách, v ktorých zamestnanci v rámci svojich pracovných činností manipulujú/používajú nebezpečné chemické faktory vrátane veľmi toxických a toxických látok a zmesí. V rámci kontroly pracovných podmienok sme dotazníkovou formou zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku chemických faktorov v 14 spoločnostiach, celkovo u 18 zamestnancov.

Bolo vydané 1 rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami podľa § 13 ods. 4 písm. h) zákona č. 355/2007 Z. z., a to pre spoločnosť PELLENC s.r.o., Nové Mesto nad Váhom, kde na pracovisku Pasivácia nerezovej ocele sa vykonáva povrchová úprava nerezového materiálu morením a pasiváciou materiálu, pri ktorej sa používa veľmi toxická kyselina fluorovodíková a kyselina fluovodíková v zmesi. Počas výkonu ŠZD boli skontrolované najmä podmienky skladovania a manipulácie s uvedenými toxickými látkami a zmesami, taktiež splnenie povinnosti na zabezpečenie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými látkami a zmesami.

Prevádzkové poriadky z hľadiska ochrany a podpory zdravia pri expozícii zamestnancov nebezpečným chemickým faktorom sa orgánmi verejného zdravotníctva od 01.10.2020 neschvaľujú, avšak pri pracovných činnostiach s nebezpečnými chemickými faktormi naďalej zostáva povinnosťou zamestnávateľov vypracovať prevádzkové poriadky, ktoré predložia pri výkone štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách. Taktiež všetci zamestnanci, ktorí prichádzajú do styku s nebezpečnými chemickými faktormi, musia byť každoročne informovaní o obsahu prevádzkových poriadkov a o práci s nebezpečnými chemickými látkami a zmesami.

V sledovanom období nevidujeme žiadne mimoriadne ani havarijné situácie týkajúce sa priamo manipulácie s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, ktoré by si vyžadovali mimoriadne nápravné opatrenie.

V roku 2021 sme zvolali 1 zasadnutie komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami. Na základe preskúšania boli vydané 4 osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami. Na základe vzdelania, dĺžky praxe a odbornej prípravy žiadateľov sme vydali bez vykonania skúšky pred komisiou ďalších 9 osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami.

Na RÚVZ Trenčín bolo zaslaných 130 oznámení o začiatku vykonávania dezinfekcie a regulácie živočíšnych škodcov ako profesionálnej činnosti.

2.1.3 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENÝCH A MUTAGENÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU A Z LÁTOK POŠKODZUJÚCICH REPRODUKCIU A NARÚŠAJÚCICH ENDOKRINNÝ SYSTÉM

ŠZD zameraný na kontrolu dodržiavania nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev.

Uplatňovanie nariadenia vlády č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v platnom znení dozorujeme v organizáciách: Chirana T. Injecta a. s., Stará Turá; INJECTA, a.s., Stará Turá; Fakultná nemocnica Trenčín; Nemocnica s poliklinikou Nové Mesto nad Váhom; Nemocnica pre obvinených a odsúdených a Ústav na výkon trestu a odňatia slobody Trenčín; lineá - D s. r. o., Bánovce nad Bebravou; Holz – Möbel SR, s. r. o., Krajné; PFS a.s., Brezová pod Bradlom - galvanizovňa Myjava; HDO SK s.r.o., Bratislava – galvanizovňa Myjava; LKW Komponenten s.r.o., Bánovce nad Bebravou – lakovanie dielov; EUROPUR s.r.o., Púchov – galvanizovňa v Novom Meste nad Váhom, UniLam s.r.o., Horné Srnie a ďalších.

V evidencii rizikových prác je celkovo 168 zamestnancov, z toho 74 žien, ktorí vykonávajú rizikové práce 3. a 4. kategórie s chemickými karcinogénmi, mutagénmi, reprodukčne toxickými látkami, čo predstavuje o 31 zamestnancov viac ako v roku 2020.

Jedná sa o činnosti: riedenie cytostatík, spracovanie tvrdého dreva, povrchová úprava kovov, chemická sterilizácia etylénoxidom pri sterilizácii jednorazovej injekčnej techniky.

Okrem toho počas roku 2021 v dozorovaných prevádzkach vykonávali zamestnanci práce s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom, ktoré nie sú zaradené do 3. alebo 4. kategórie prác pri činnostiach spracovanie tvrdého dreva, pri odstraňovaní materiálov obsahujúcich azbest, pri povrchovej úprave kovov a plastových výrobkov, laboratórne analýzy vzoriek a čistiarenských kalov, pri príprave roztokov pre zakladanie a dopĺňanie kyanidových kúpeľov, pri leštení výrobkov, pri analýze drahých kovov, pri príprave roztokov a analýzach vody.

Medzi štyri karcinogénne a mutagénne faktory, ktorým sú zamestnanci najčastejšie exponovaní patria: cytostatiká (94/72 exponovaných, 3 organizácie – zdravotnícke zariadenia), azbest (56/0 exponovaných pri odstraňovaní azbestu, 22 organizácií), prach z tvrdého dreva (23/4 exponovaných, 3 organizácie), etylénoxid (19/0 exponovaných, 2 organizácie).

V roku 2021 bolo vydané 1 rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s karcinogénmi a mutagénmi na pracovisku podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z. z. - formaldehyd 10% na Urologickom oddelení Fakultnej nemocnice Trenčín.

V roku 2021 bolo vydaných 95 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z. pre 25 žiadateľov (80 pre exteriéry a 15 pre interiéry budov), pričom všetky tieto subjekty vlastní oprávnenia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb v súlade s § 41 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z. z.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bola vykonaná 1 kontrola u oprávneného subjektu M-GAS s.r.o., Trenčianska Turná, pri odstraňovaní azbestocementových kanalizačných rúr v bytovom dome v Bánovciach nad Bebravou (interiér budov). Kontrola bola zameraná na dodržiavanie pracovných postupov a pracovných podmienok pri práci s azbestocementovými materiálmi. Pri výkone SZD subjektu bolo zistené, že zamestnanci sú informovaní o negatívnych účinkoch azbestu na zdravie, majú absolvovanú odbornú prípravu, školenia, lekárske preventívne prehliadky, ktoré zabezpečujú zamestnávateľa. Požadované OOPP pre zamestnancov sú poskytované v dostatočnom množstve. Na dočasnom pracovisku bolo kontrolované pásmo označené výstražnými symbolmi, zamestnanci mali zabezpečený vyčlenený priestor na jedenie a pitie, priestor na osobnú hygienu.

Na RÚVZ Trenčín bolo zaslaných 111 oznámení o začatí resp. o ukončení prác s materiálmi obsahujúcimi azbest.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

V roku 2021 boli intervenčné aktivity v rámci uvedenej úlohy z dôvodu pretrvávania mimoriadnej situácie spôsobenej pandemiou Covid – 19 realizované najmä formou konzultačnej činnosti a individuálneho poradenstva, ktoré boli poskytované zamestnávateľom, zamestnancom, SZČO ako i subjektom, ktoré poskytujú zamestnávateľom pracovné zdravotné služby.

V sledovanom období bolo poskytnutých 6900 konzultácií predovšetkým telefonicky a e-mailovou komunikáciou ako aj ústne priamo na pracoviskách počas výkonu štátneho zdravotného dozoru.

Značný podiel konzultačnej činnosti aj v roku 2021 naďalej tvorila problematika súvisiaca s riešením mimoriadnej situácie z dôvodu pandémie COVID – 19 a dodržiavania nových legislatívnych opatrení v praxi, najmä možnosti realizácie protipandemických opatrení v prevádzkach, postup pri zistení pozitivity zamestnancov, neskôr postup pri zabezpečení režimu OTP na pracoviskách.

V rámci problematiky podpory zdravia prevažný podiel konzultačnej činnosti tvorila problematika: požiadaviek na pracovné prostredie, hlavne požiadavky pri uvedení priestorov do prevádzky vrátane zriaďovania chránených pracovísk a splnenia oznamovacej povinnosti pred začiatkom výkonu niektorých druhov pracovných činností, hodnotenie rizikových faktorov na pracoviskách a možnosti ich objektivizácie, postup a priebeh posudzovania podozrení na choroby z povolania, najmä ohľadom vypracovania správ z prešetrenia pracovných anamnéz. Početné konzultácie boli poskytnuté aj v problematike práce s toxickými, karcinogénnymi a mutagénnymi látkami a pri odstraňovaní stavebných materiálov obsahujúcich azbest, vo veci splnenia legislatívnych povinností pri uvedených pracovných činnostiach a to najmä – vypracovanie posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov,

zabezpečenie odbornej spôsobilosti, vhodných osobných ochranných pracovných prostriedkov, zabezpečenie zdravotného dohľadu.

Počas výkonu ŠZD boli zamestnávateľom priebežne poskytované aj informácie o nových legislatívnych úpravách v problematike ochrany zdravia pri práci.

Hodnotenia pracovného prostredia a vyšetrenia zamestnancov v organizáciách v spolupráci so zamestnancami odboru ochrany a podpory zdravia sa v rámci projektu „Zdravé pracoviská“ v roku 2021 nevykonávali. Dôvodom bola nepriaznivá epidemiologická situácia na území Trenčianskeho kraja (i vo výrobných podnikoch).

2.2.2 EURÓPSKA INFORMAČNÁ KAMPAŇ EURÓPSKEJ AGENTÚRY PRE BOZP (OSHA BILBAO) ZAMERANÁ NA PREVENCIU ZDRAVOTNÝCH A BEZPEČNOSTNÝCH RIZÍK PRI PRÁCI

V zmysle Dohody o spolupráci a koordinácii činnosti medzi ÚVZ SR a NIP orgány verejného zdravotníctva vykonávajú spoločné koordinované kontroly s orgánmi inšpekcie práce.

V roku 2021 boli v rámci spolupráce s Inšpektorátom práce Trenčín realizované 4 plánované pravidelné štvrťročné pracovné porady, dve porady sa z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie uskutočnili formou videorozhovoru. V rámci porád boli určené prevádzky na výkon spoločných previerok pre trenčiansky kraj v roku 2021, vykonané spoločné dozorné aktivity boli priebežne vyhodnocované, taktiež boli prerokované aktuálne otázky a problémy, ako aj spoločné podnety a sporné otázky týkajúce sa pracovného prostredia, ktoré vyplynuli z praktických skúseností z terénu, z mimoriadnej situácie v súvislosti s pandemiou COVID-19. Zápisnice zo spoločných porád boli zaslané na odbor PPLaT ÚVZ SR Bratislava

Na základe záznamu z korešpondenčného zasadnutia Poradného orgánu generálneho riaditeľa NIP a hlavného hygienika SR pre spoluprácu a koordináciu činností v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci v roku 2021 (OPPL/6221/30484/2021 zo dňa 17.06.2021) mali byť v rámci kraja v roku 2021 uskutočnené 4 spoločné previerky orgánov verejného zdravotníctva s orgánmi inšpekcie práce, koordinátorom výkonu spoločných previerok je RÚVZ v sídle kraja (RÚVZ Trenčín).

V roku 2021 RÚVZ Trenčín a Inšpektorát práce Trenčín vykonal 4 spoločné previerky v 4 subjektoch zamerané všeobecne na kontrolu dodržiavania ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z., a to:

1. SPPP Slovakia, s.r.o., Bánovce nad Bebravou

Spoločnosť sa zaoberá výrobou, farbením a montážou výrobkov z plastov (exteriérových plastových automobilových dielov). V prevádzke sú vyhlásené rizikové práce u vybraných profesií pre faktory pracovného prostredia – 3. kat. hluk (lakovacia linka CLID) a 3. kat. chemické faktory - aditívny účinok (lakovacia linka CLID, lakovacia linka GALATEK). Spoločnosť má schválené prevádzkové poriadky s posudkom o riziku pre prácu s expozíciou hluku a pre prácu s expozíciou chemickým faktorom, má vydané súhlasné rozhodnutie na manipuláciu a skladovanie chemických karcinogénov a mutagénov (náterová zmes, tvrdidlo) a schválený prevádzkový poriadok na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým, karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci, avšak od roku 2018 sa karcinogénne a mutagénne faktory v prevádzke nevyskytujú.

Pri výkone ŠZD bolo spoločnosti uložené opatrenie - zabezpečiť posúdenie fyzickej záťaže so zameraním sa na pracovné polohy u exponovaných zamestnancov a vypracovať návrh opatrení na zníženie alebo odstránenie rizika.

2. ACCORD, a.s., Trenčín

Spoločnosť sa zaoberá výrobou konfekčných odevných výrobkov (výroba pánskej konfekcie). V prevádzke nie sú vyhlásené rizikové práce. Pri výkone ŠZD boli uložené opatrenia:

- zabezpečiť objektivizáciu fyzikálnych faktorov na pracovisku (meranie expozície hluku), nakoľko došlo od posledného merania (2005) k zmenám v dispozičnom usporiadaní pracovísk aj strojno-technologických zariadení
- zabezpečiť vypracovanie prevádzkového priadku pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi používanými pri čistení látok, opravách, údržbe a sanitácii a v pravidelných intervaloch 1 x ročne zabezpečiť školenie zamestnancov pre prácu s chemickými faktormi
- zabezpečiť posúdenie zdravotnej spôsobilosti pred zaradením zamestnancov na prácu so zobrazovacou jednotkou a zamestnancov na ručnú manipuláciu s bremenami

3. PRESCOT, s.r.o., Neporadza, prevádzka Dežerice

Spoločnosť je zameraná na výrobu betónových tvárnic, hlavným výrobným zariadením je kompletná linka na výrobu betónových tvárnic zásobovaná betónom z miešacieho jadra, výroba betónových tvárnic je plne automatizovaná. V prevádzke nie sú vyhlásené rizikové práce. Pri výkone ŠZD boli uložené opatrenia:

- zabezpečiť posúdenie zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia a aktualizáciu použitých právnych predpisov
- zabezpečiť vypracovanie aktualizovaného písomného posudku o riziku z expozície hluku v zmysle § 3 nariadenia vlády SR č. 115/2007 Z. z. s použitím výsledkov objektivizácie pracovného prostredia, z expozície chemickým faktorom v zmysle § 4 nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. s identifikáciou konkrétnych nebezpečných chemických faktorov používaných v prevádzke, z expozície tepelno – vlhkostnej mikroklímy v zmysle nariadenia vlády SR č. 99/2016 Z.z. a prevádzkový predpis na zabezpečenie minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadaviek pri práci so zobrazovacími jednotkami v zmysle nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z. z.
- zabezpečiť v pravidelných intervaloch 1 x ročne školenie zamestnancov pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi.

4. IDONA, spol. s.r.o., Bánovce nad Bebravou

Prevádzka je zameraná na zákazkovú výrobu nábytku a zariaďovanie interiérov. V prevádzke sú vyhlásené rizikové práce na pracovisku Výrobná hala – strojová dielňa u vybraných profesií pre faktor pracovného prostredia – 3. kat. hluk. Spoločnosť predložila prevádzkové poriadky s posudkom o riziku pre prácu s expozíciou hluku, pre prácu s expozíciou chemickým faktorom vrátane KBÚ používaných chemických faktorov, pre prácu s expozíciou pevným aerosólom (pevný aerosól s prevažne dráždivým účinkom), súhlasné rozhodnutie na manipuláciu a skladovanie chemických karcinogénov a mutagénov (dub, buk).

Pri výkone ŠZD boli uložené opatrenia:

- zabezpečiť objektivizáciu fyzikálnych faktorov na pracovisku (meranie expozície hluku a vibráciám) na pracovisku prípravy pred lakovaním pri práci s ručnými elektrickými brúskami
- zabezpečiť prepracovanie prevádzkového priadku pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi používanými na pracovisku Lakovňa
- zabezpečiť vypracovanie prevádzkového priadku pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi používanými zamestnancami v profesii montážny pracovník a upratovačka
- zabezpečiť posúdenie fyzickej záťaže so zameraním sa na pracovné polohy, prácu s bremenami u exponovaných zamestnancov a vypracovať návrh opatrení na zníženie alebo odstránenie rizika.

V prevádzkach č. 1 a 2. mali byť spoločné previerky vykonané ešte v roku 2020, vzhľadom k pandemickej situácii však boli realizované až v roku 2021. RÚVZ Trenčín sa zameriaval najmä na dodržiavanie povinností zamestnávateľov, ktoré vyplývajú z platnej legislatívy na úseku ochrany zdravia pri práci, vrátane sledovania zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov vo všetkých kategóriách práce (aj u zamestnávateľov, ktorí zamestnávajú zamestnancov na nerizikových pracoviskách). Pri výkone ŠZD boli vo všetkých prípadoch uložené opatrenia s termínmi na odstránenie zistených nedostatkov, sankcie neboli uložené. Zápisnice z výkonu štátneho zdravotného dozoru boli zaslané na odbor PPLaT ÚVZ SR.

Môžeme konštatovať, že vzájomná spolupráca s IP Trenčín plní svoj účel a v spoločných poradách a kontrolách sa bude pokračovať aj v nasledujúcom roku.

V roku 2021 nebolo vydané stanovisko k udeleniu certifikátu „Bezpečný podnik“, nakoľko žiadna spoločnosť nepožiadala o vydanie takéhoto stanoviska.

Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci prebiehal v dňoch 25.10.2021 – 29.10.2021. Kampaň na roky 2020 - 2022 je zameraná na prevenciu poškodení podporno - pohybovej sústavy súvisiacich s prácou. Ako vyplýva z názvu kampane „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“, kampaň sa komplexne zaoberá príčinami tohto pretrvávajúceho problému. Poškodenia podporno-pohybovej sústavy stále patria medzi najrozšírenejšie zdravotné problémy súvisiace s prácou.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016–2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu –postupné zníženia príjmu soli na 5 g na deň u dospeljej populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

Riešenie:

V roku 2021 RÚVZ Trenčín spracoval výsledky laboratórnych analýzy vzoriek zaslaných z jednotlivých krajov a tabuľkové spracovanie boli doručené Úradu verejného zdravotníctva SR.

Zo spracovaného vyhodnotenia 81 vzoriek kompletného obedové menu vyplynulo, že najnižší obsah soli bol zistený v obedovom menu v ZSS závodné stravovanie (0,85 g/hmotnosť pokrmu), čo predstavuje naplnenie odporúčaného príjmu soli pripadajúceho na obed na 49 % a 17 % naplnenia celodenného odporúčaného príjmu soli, naopak najvyšší obsah soli bol zistený v obedovom menu ZSS – verejný sektor (12,59 g/hmotnosť pokrmu), čo predstavuje naplnenie odporúčaného príjmu soli pripadajúceho na obed na 720 % a 252 % naplnenia celodenného odporúčaného príjmu soli.

Priemerný obsah soli v obedovom menu bol 7,171 g/ hmotnosť pokrmu, čo predstavuje naplnenie odporúčaného príjmu soli pripadajúceho na obed na 410 % a 144 % naplnenia celodenného odporúčaného príjmu soli.

Obsah pridanej soli v jednotlivých súčiastiach obedového menu (laboratórne analyzovaných 81 druhov polievok, 81 druhov hlavných jedál, 82 rôznych druhov príloh a 30 druhov šalátov a iných doplnkov), 6 vzoriek prekročovalo najvyššie prípustné množstvo stanovené výnosom MZ SR z 20.marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách (1x hlavný pokrm /1,23 %, 3 x prílohy /3,65 %, 2x šalát /6,66 %/).

Na základe výsledkov laboratórnej analýzy minimálna hodnota obsahu soli vo vzorke chleba (odobratých 30 vzoriek) bola 4 933 mg/kg, maximálna hodnota 18 500 mg/kg a priemerná hodnota obsahu soli vo vzorkách chleba bola 11 250 mg/kg.

V odobratých 5 vzorkách pečiva bola minimálna hodnota obsahu soli stanovená 10 403 mg/kg, maximálna hodnota 13 669 mg/kg a priemerná hodnota obsahu soli vo vzorkách pečiva bola 11 899 mg/kg.

Vo vzorkách chleba (odobratých 30 vzoriek) a pekárskych výrobkov (5 vzoriek) aj vzhľadom na neistotu merania nebolo zistené prekročenie najvyššieho prípustného množstva stanoveného výnosom MZ SR z 20.marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

Tabuľka 1 Vyhodnotenie vzoriek obedového menu podľa jednotlivých krajov

Kraj v SR	Počet analyzovaných vzoriek obedového menu	Minimálna hodnota		Maximálna hodnota		Priemerná hodnota	
		mg/kg	g/G*	mg/kg	g/G*	mg/kg	g/G*
Bratislavský	6	3 859	2,58	9 856	10,49	7 938	7,00
Trnavský	9	3 599	2,67	13 555	11,66	7 402	6,05
Nitriansky	10	3 308	5,11	10 279	9,90	7 575	6,08
Trenčiansky	13	1 341	0,85	9 185	9,22	6 697	5,62
Banskobystrický	10	2 619	2,98	12 481	10,64	8 386	7,19
Žilinský	10	3 501	3,06	12 092	10,16	7 239	5,84
Košický	8	4 313	2,59	8 827	5,83	6 306	4,14
Prešovský	15	3 848	4,53	9 803	12,59	6 725	6,73
Spolu SR	81	1 341	0,85	13 555	12,59	7 171	6,11

*G hmotnosť porcie

Tabuľka 2

Vyhodnotenie vzoriek chleba, pečiva podľa jednotlivých krajov

Kraj v SR	Počet analyzovaných vzoriek chleba	Minimálna hodnota	Maximálna hodnota	Priemerná hodnota
		mg/kg	mg/kg	mg/kg
Bratislavský	3	12256	13669	13 144
Trnavský	5	8 710	16 190	11 368
Nitriansky	5	12 000	18 500	16 600
Trenčiansky	6	4 933	14 484	9 865
Banskobystrický	3	7 680	13 430	11 313
Žilinský	3	7 000	10 500	8 367
Košický	3	8 361	10 403	9 569
Prešovský	7	8 500	12 530	10 159
Spolu SR	35	4933	16 190	11 298

Spolupráca na PaP iných odborov:**7.4 REZIDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH NA VÝŽIVU A VÝŽIVOVÉ PRÍPRAVKY PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI**

RÚVZ Trenčín zabezpečil, na základe Plánu úradnej kontroly potravín na rok 2021, odber dvoch vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti, ktoré boli odoslané na vykonanie laboratórnej analýzy laboratórnemu pracovisku Úradu verejného zdravotníctva SR. Odobratá bola jedna vzorka - *následná mliečna dojčenská výživa* a jedna vzorka – *počiatočná mliečna dojčenská výživa*. Laboratórnou analýzou monitorované druhy pesticídov v predmetných vzorkách neboli detekované.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE**4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)****a) Podpora zdravého štartu do života**

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne nevykonával v roku 2021 poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity v zariadeniach, kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

Oddelenie zabezpečuje výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy, pričom je posudzovaná i pestrosť stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky ako i kontrolované podmienky pri príprave diétného stravovania. V roku 2021 bolo skontrolovaných 8 zariadení školského stravovania (5 kuchýň a 3 výdajne stravy). V rámci dozoru bolo odobratých 7 vzoriek hotových pokrmov za účelom laboratórneho mikrobiologického vyšetrenia, 1 vzorka slepačích vajec a 15 sterov z prostredia.

Spôsob zabezpečenia pitného režimu počas pobytu detí je kontrolovaný počas výkonu štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach pre deti a mládež.

Nízky počet vykonaných kontrol zdôvodňujeme nepriaznivou epidemiologickou situáciou v súvislosti s ochorením Covid-19 v Slovenskej republike v roku 2021, opakovaným prerušením výchovno-vzdelávacieho procesu v predškolských a školských zariadeniach a presunutím pracovníkov oddelenia Hygiena detí a mládeže na odbor Epidemiológie.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

Oddelenie Hygieny detí a mládeže v spolupráci s odborom Epidemiológie v auguste 2022 organizovalo odborný seminár pre pracovníkov školského stravovania so zameraním na riziká z potravín a nedodržiavania technologických postupov, požiadavky na osobnú hygienu zamestnancov, opatrenia na zabránenie vzniku ochorení z potravín, podmienky prevádzkovania stravovacích zariadení a opatrenia počas pandémie covid – 19. Seminára sa zúčastnilo cca 280 zamestnancov školských zariadení spoločného stravovania, ktoré sú v územnej pôsobnosti RUVZ Trenčín.

d) Podpora pohybových aktivít

Podmienky pre TV žiakov a študentov sú monitorované v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru na základných a stredných školách. V rámci štátneho zdravotného dozoru zameraného na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek týkajúcich sa priestorov určených na výučbu telesnej výchovy sú vykonané kontroly v rámci kontrol priestorov základných a stredných škôl.

e) Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne nevykonával v roku 2021 Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku.

4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

Odborní zamestnanci oddelenia Hygiena detí a mládeže vykonali v termíne od marca do novembra 2021 štátny zdravotný dozor vo vybraných materských školách prevádzkujúcich pieskoviská so súčasným odberom vzoriek piesku na laboratórnu analýzu.

Kontrolami bolo zistené, že prevádzkovatelia materských škôl vykonávajú pravidelnú údržbu vonkajších priestorov výchovných a výchovno-vzdelávacích zariadení a zároveň

priebežne vykonávajú čistenie, prekopávanie, prehrabávanie piesku a jeho polievanie pitnou vodou.

V rámci štátneho zdravotného dozoru boli odobraté 4 vzorky piesku pri materských školách. Z uvedeného počtu vzoriek 1 vzorka nevyhovovala mikrobiologickým požiadavkám, nakoľko v nej bola zistená prítomnosť *Toxocara sp.*

Nízky počet odobratých vzoriek piesku zdôvodňujeme nepriaznivou epidemiologickou situáciou v súvislosti s ochorením Covid-19 v Slovenskej republike v roku 2021, opakovaným prerušením výchovno-vzdelávacieho procesu v predškolských a školských zariadeniach a presunutím pracovníkov oddelenia Hygiena detí a mládeže na odbor Epidemiológie.

4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

V mesiaci október a november bola realizovaná ďalšia etapa projektu – hodnotenie jedálnych lístkov z 3 základných škôl za obdobie jeseň, zima. V roku 2021 bol vykonaný zber jedálnych lístkov. Vyhodnotenie a zaslanie výsledkov bude realizované v marci 2022.

4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu v súvislosti s ochorením Covid-19 v Slovenskej republike v roku 2021 sa projekt nerealizoval.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Odbor epidemiológie sa v roku 2021 venoval prioritne úlohám vyplývajúcim z pandémie COVID 19. Ostatné úlohy boli redukované, prioritizácia bola stanovená podľa závažnosti úloh a personálnych kapacít odboru.

Pracovníci NRC pre kontrolu a prevenciu NN sa plne venovali diagnostike COVID 19 - laboratórna časť sa plne pretransformovala na „kovidové laboratórium“, ktoré vykonávalo najprv RT PCR diagnostiku pre veľkú časť Trenčianskeho kraja, neskôr aj detekciu prítomnosti SARS CoV2 v odpadových vodách.

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

Zabezpečenie Národného imunizačného programu s cieľom udržania pravidelného povinného očkovania je jednou z priorit pre rok 2021. RÚVZ so sídlom v Trenčíne poskytuje telefonicky, písomne a v rámci „Poradne očkovania“ usmernenia v oblasti povinného, odporúčaného očkovania a očkovania do zahraničia. V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované prednášky o očkovaní určené pre zdravotníckych pracovníkov a študentov.

Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení, ako aj informácií o prevencii voči nim sú pravidelne uverejňované na web stránke a nástenkách úradu.

K 31.12.2021 bolo nahlásených 72 odmietnutí povinného očkovania, z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19 neboli realizované osobné pohovory. Vypracovaných bolo 10 individuálnych očkovacích plánov.

Administratívna kontrola očkovania bola vykonaná za jednotlivé pediatrické obvody okresov Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou a Myjava. Bol skontrolovaný výkon očkovania u celého ročníka narodenia 2018, 2017, 2013, 2008, 2007, 2006. Celkom bolo skontrolovaných 16 634 záznamov detí podliehajúcich v danom veku základnému očkovaniu alebo preočkovaniu proti 10-tim chorobám. Výsledky sú popísané v osobitnej správe Správa o tejto kontrole bola podaná na ÚVZ SR.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Surveillance infekčných ochorení, ďalšia z priorít pre rok 2021, je vykonávaná sústavne. V období od 01.01.2021 do 31.12.2021 bolo z ochorení preventabilných očkovaním zaznamenaných:

Choroba	Abs. Počet	Očkovani	Neočkovani	Nezistené
TBC	0	0	0	0
VHB	1 nosič	0	1	0
VHA	2	0	2	0
Pertussis	0	0	0	0
ACHO (POLIO očk.)	4	1	0	3
Invaz. pneumok. inf.	1	0	1	0
Hemof. invaz. inf.	0	0	0	0
Kliešťová encefalitída	0	0	0	0
Ovčie kiahne	92	0	13	79
Rotavírusová enteritída	50	2 (1 riadne. 1 čiast.)	39	9
COVID-19	48917	7394 (3.d.-260, 2 d – 7132)	30218	11305

Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19 bola vykonávaná najmä prostredníctvom:

- online prednášok na iných odborných podujatiach pre zdravotníkov
- online prednášok na Trenčianskej univerzite A. Dubčeka v Trenčíne
- poradne očkovania
- prostredníctvom uverejňovania článkov na web stránke úradu.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

K 31.12.2021 bolo do programu EPIS zadaných 49 893 prenosných ochorení z toho u 49 785 bolo v rámci ŠZD vykonané epidemiologické vyšetrenie. Program EPIS sa využíva aj pre hlásenie vybraných ochorení do SRV. Z celkového počtu 49 893 prenosných ochorení bolo 48917 s diagnózou U071- COVID 19.

Pracovníci RÚVZ so sídlom v Trenčíne sú pod vedením hlavnej odborníčky pre epidemiológiu zodpovední za činnosť pracovnej skupiny pre nozokomiálne nákazy.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nemocničných nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti podľa protokolu ECDC:

V roku 2021 vzhľadom na epidemiologickú situáciu s ochorením COVID-19 sa nerealizoval zber údajov na JIS. Za roky 2005 - 2019 bolo do sledovaného súboru zapojených 4 568 pacientov, u ktorých bolo zaznamenaných 1 004 nozokomiálnych nákaz.

Surveillance vybraných nemocničných nákaz v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC

V roku 2021 vzhľadom na epidemiologickú situáciu s ochorením COVID-19 sa nerealizoval zber údajov. Od začiatku sledovania od roku 2011 bolo do sledovania zapojených 4 864 pacientov, ktorí podstúpili cholecystektómiu.

Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaza spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)

V roku 2021 sa naďalej prezentovali výsledky bodového prevalenčného sledovania nozokomiálnych nákaz a užívania ATB II (BPS II) v publikačnej forme. Pracovníci odboru epidemiológie sa zúčastnili na webexových školeniach ECDC k PPS III, ktorá ja naplánovaná v roku 2022/2023.

Európska surveillance infekcií Clostridium difficile podľa protokolu ECDC

Európske centrum pre prevenciu a kontrolu infekcií (ECDC) vyzvalo Slovenskú republiku k zahájeniu Surveillance infekcií spôsobených *Clostridium difficile* (CDI). Táto surveillance sa týkala hospitalizovaných pacientov s potvrdenou CDI. Surveillance CDI je v súlade s Odporúčaním Rady 2009 / C 151/01 z 9. júna 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou. Zbierajú sa údaje za prechádzajúci rok 2020 a následne boli exportované do ECDC cez TESSY (v roku 2021 vzhľadom na pandemickú situáciu s ochorením COVID-19 je počet vykazovaných prípadov na CDI oproti predchádzajúcim rokom nižší).

Realizácia kampane Clean care is safe care

Dňa 5. mája 2021 sa uskutočnil 16. ročník kampane, na Slovensku prebiehala kampaň 13. krát. Hlavným cieľom kampane bolo zameranie sa na informovanie zdravotníckych pracovníkov o význame hygieny rúk ako ochrany pacienta a poukázanie na dôležitosť dodržiavania 5 momentov hygieny rúk. Kampaň v roku 2021 mala názov: „Sekundy zachraňujú životy – umývaj si ruky“. Celosvetová osvetová kampaň WHO je v roku od 2020 prioritne zameraná na oblasť hygieny rúk v kontexte s prevenciou šírenia ochorenia COVID-19. Vzhľadom na epidemiologickú situáciu s ochorením COVID-19 nebolo možné v plnom rozsahu vykonávať aktivity v kampani, ako bývalo zvykom v predchádzajúcich rokoch. Na stránke RÚVZ je k dispozícii edukačný materiál ku kampani.

Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov a cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

V rámci 9. cieľa Národného programu kontroly infekčných ochorení v Slovenskej republike bol v roku 2019 realizovaný projekt „Škola hygieny rúk“ - projekt vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v hygieny rúk. Projekt bol zameraný na zlepšenie vedomostnej úrovne zdravotníckych pracovníkov v danej oblasti prostredníctvom prednášok s presne definovaným obsahom a praktickým nácvikom. V roku 2019 bola realizovaná 1. etapa školenia zdravotníckych pracovníkov pracujúcich v zdravotníckych zariadeniach, ktorej sa zúčastnilo celkovo 6518 zdravotníckych pracovníkov a v 2. etape boli realizované školenia zamestnancov zariadení sociálnych služieb poskytujúcich ošetrovateľskú činnosť, ktorej sa zúčastnilo celkovo 2032 zamestnancov. V roku 2021 vzhľadom na pandemickú situáciu s ochorením COVID-19 sa školenia zdravotníckych pracovníkov v rámci daného projektu nerealizovali.

Pracovisko epidemiológie RÚVZ v Trenčíne pracuje ako kontaktný národný bod pre nozokomiálne nákazy a ATB rezistenciu pre ECDC v Štokholme. V roku 2021 vzhľadom

na pandemickú situáciu s ochorením COVID-19 boli pozastavené všetky preventívne programy vrátane programov pod gesciou ECDC spadajúcich do surveillance NN.

Národné referenčné centrum pre prevenciu a kontrolu nozokomiálnych nákaz

V rámci pracoviska bolo v roku 2019 zriadené NRC pre prevenciu a kontrolu NN, ktoré od začiatku roka 2020 zabezpečovalo laboratórne vyšetrowanie vzoriek COVID - 19 pre odborné miesta v Trenčianskom kraji.

V roku 2021 sa laboratórium NRC pre NN naďalej aktívne podieľalo na vyšetrowaní prítomnosti vírusu SARS-CoV-2 vo vzorkách z horných dýchacích ciest. Za sledované obdobie bolo spolu vyšetrených 63 515 vzoriek, z toho 13 063 bolo identifikovaných ako pozitívne na prítomnosť vírusu SARS-CoV-2.

V roku 2021 bola laboratóriu schválená investícia na dodávku prístrojovej techniky za účelom uchovávanía vzoriek a nastavbových analýz. Investícia na prístrojovú techniku zabezpečujúcich činnosť bola získaná na vykonávanie nastavbových analýz vzoriek v súvislosti s pandémiou, ale aj na špecifikáciu prítomných patogénov zachytených z nemocničného prostredia. Zabezpečila sa investícia do rozvoja a udržania kvality činností laboratórií. podporil sa cieľ Akčných plánov Národného plánu kontroly infekčných ochorení v Slovenskej republike. Uvedenou obnovou sa vytvorilo laboratórne prostredie pre vykonávanie vysoko kvalitných analýz, zároveň sa zatriktívnilo prostredie pre absolventov zdravotníckych a vysokých škôl. V neposlednom rade sa zabezpečila kontinuita v spolupráci s laboratóriami ÚVZ a RÚVZ v SR, ďalej so zdravotníckymi zariadeniami, oddeleniami nemocničnej hygieny a univerzitami, ktoré sa podieľajú na vzdelávaní zdravotníckych pracovníkov.

V roku 2021 sa laboratórium NRC pre NN stalo súčasťou siete laboratórií UVZ SR, ktoré sa podieľali na sekvenácii COVID-19 pozitívnych vzoriek. V septembri sa dokončilo verejné obstarávanie prístrojového vybavenia potrebného pre sekvenáciu a v decembri úspešne prebehlo zaškolenie pracovníkov. Od 23.12. sa úspešne zaviedla sekvenácia vzoriek v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Pracovníci odboru epidemiológie sa zúčastnili na webexových školeniach k enviromentálnej bakteriálnej záťažii nemocníc a webexových školeniach ECDC k PPS III, ktorá ja naplánovaná v roku 2022/2023.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Vzhľadom na výskyt ochorenia COVID-19 a vyhlásením celosvetovej pandémie boli na Slovensku prijaté mimoriadne úlohy. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a opatreniach pri výskyte ochorenia COVID-19 boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a riaditeľom nemocníc v spádovom území a boli priebežne uverejňované na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

O aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky počas chrípkovej sezóny boli informovaní všetci členovia protiepidemickej komisie zriadenej pri RÚVZ ako aj členovia KŠ ObÚ Trenčín. Pracovníci odboru epidemiológie boli pravidelne informovaní o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom interných seminárov. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a prípadných opatreniach pri výskyte ochorenia boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a riaditeľom nemocníc v spádovom území alebo uverejnené na web stránke RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Vykonávame opatrenia pri výskyte epidemiologicky významných nemocničných patogénov (MRSA, VRE, výskyte karbapeném rezistentých enterobaktérií a nefermentujúcich paličiek, *C. difficile*).

Odpadové vody COVID-19

Prvá fáza monitoringu odpadových vôd na prítomnosť vírusu SARS-CoV-2 bola v Slovenskej republike zahájená v 18. kalendárnom týždni (t.j. od 02.05.2021). Za okres Trenčín sa pravidelný zber začal vykonávať na ČOV Nozdrkovce od 16. kalendárneho týždňa. Celkovo bolo za toto obdobie odobratých 36 vzoriek, z tohto bolo 27 vzoriek vyhodnotených ako pozitívnych a 9 vzoriek malo hraničnú hodnotu. Pracovisko Epidemiológie RÚVZ v Trenčíne koordinuje zber a vyhodnocovanie vzoriek odpadových vôd na diagnostiku prítomnosti RNA SARS CoV2 z ČOV pre celú SR.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V spádovom území RÚVZ Trenčín boli odoberané vzorky odpadovej vody podľa plánu odberov ÚVZ SR z čističky odpadových vôd v Trenčíne. Bolo odobratých 7 vzoriek na prítomnosť enterálnych vírusov. Ani v jednom prípade nebola vzorka odpadovej vody pozitívna. Plnili sa aj ďalšie úlohy pre udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR. K 31.12.2021 sme zaznamenali 4 ochorenie na ACHO.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne je v rámci odboru epidemiológie zriadená Poradňa prevencie HIV/AIDS, kde je poskytované pred a po testové poradenstvo vrátane odberu krvi na detekciu protilátok anti HIV u osôb, ktoré o to požiadajú. V rámci poradne je k dispozícii telefonická linka a e-mailová adresa pre možnosť poskytovania informácií. Na oddelení epidemiológie bolo vyšetrených 34 osôb, ktorým bolo poskytnuté predtestačné poradenstvo.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne je v rámci odboru epidemiológie zriadená Poradňa očkovania, v ktorej sú poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne v roku 2021 nebol realizovaný projekt z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19.

Ostatné lokálne projekty a spoluúčasť na projektoch:

Lokálny projekt: Surveillance rotavírusových infekcií v detskej populácii spádového územia Fakultnej nemocnice Trenčín.

V roku 2021 sa nevykonávala lokálna surveillance rotavírusových ochorení v trenčianskom regióne v spolupráci s Detskou klinikou Fakultnej nemocnice Trenčín. V roku 2021 neboli odobrané žiadne stolice. Projekt bol v rokoch 2020 – 2021 prerušený z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19.

Neoddeliteľnou súčasťou programov a projektov ja Národný program kontroly infekčných ochorení v Slovenskej republike, úlohy ktorého sú vyhodnotené v jednotlivých položkách podľa tematiky.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, FF, CHA)

7.1 MONITORING VYBRANÝCH PRÍRODNÝCH VODNÝCH PLÔCH A BOKÚPALÍSK

Na našom pracovisku monitorujeme vyhlásenú kúpaciu oblasť Zelená voda na prítomnosť a počet cyanobaktérií. Sledovanie uvedeného ukazovateľa nám vyplýva z Prílohy č.1 k Vyhláske č.308/2012, v ktorej sú stanovené *Medzné hodnoty ukazovateľov kvality vody na prírodnom kúpalisku počas kúpacej sezóny*.

V priebehu letnej kúpacej sezóny sme vyšetrili spolu 16 vzoriek povrchových vôd na prítomnosť cyanobaktérií. Z uvedeného počtu vzoriek bolo vyšetrených 32 ukazovateľov a vykonaných 112 analýz. 6 vzoriek bolo odobratých zo Zelenej vody - pláž Bolt, v ktorých sme 2x zistili prítomnosť *Microcystis aeruginosa*. Z ďalších lokalít sledovaných 2x za sezónu boli: Brezová pod Bradlom, Dubník, Horná Streda, Prusy, Stará Myjava. V jednej vzorke zo Starej Myjavy sme potvrdili výskyt *Dolichospermum planctonicum* a *Aphanizomenon gracile*.

Celkovo počty buniek cyanobaktérií neprekračovali počet 500buniek/ml.

Chemické ukazovatele boli vyšetrené v 25 vzorkách prírodných vodných plôch, čo predstavuje 101 ukazovateľov, stanovoval sa aj celkový dusík a fosfor. Z oblasti RÚVZ Trenčín 17 vzoriek a z oblasti RÚVZ Prievidza – 8 vzoriek.

7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA UMELÝCH KÚPALÍSK A ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ

V rámci projektu sme sledovali výskyt legionel vo vybraných zdravotníckych zariadeniach a na umelých kúpaliskách s vodnými atrakciami. V priebehu roku 2021 sme vyšetrili spolu 42 vzoriek vôd na legionely. Z uvedeného počtu bolo 12 vzoriek z bazénov, v ktorých bolo vyšetrených 12 ukazovateľov a vykonaných 24 analýz. Zo zdravotníckych zariadení sme vyšetrili 30 vzoriek teplej úžitkovej vody, z ktorej bolo vyšetrených 30 ukazovateľov a vykonaných 62 analýz. Všetky vyšetované vzorky boli negatívne na prítomnosť baktérií rodu *Legionella*.

Na prítomnosť améb neboli v roku 2021 vyšetrené žiadne vzorky.

V chemických laboratóriách sme analyzovali 443 vzoriek vôd umelých kúpalísk (1344 ukazovateľov): z toho 217 vzoriek odobralo RÚVZ Trenčín, 179 vzoriek z RÚVZ Prievidza, 47 vzoriek odobralo RÚVZ Považská Bystrica.

7.12 MONITORING EXPOZÍCIE ZAMESTNANCOV OPERAČNÝCH SÁL NARKOTIZAČNÝMI PLYNMI

V roku 2021 sme merali 63 vzoriek na obsah SEVORAN-u v prostredí operačných sál Fakultnej nemocnice Trenčín..

Podieľanie sa na PaP iných odborov

1.3. ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

V priebehu roka 2021 bolo vyšetrených 17 vzoriek moču. Z toho 16 vzoriek na obsah kyseliny hipurovej, 1 vzorka na obsah kyseliny delta-aminolevulovej, 17 vzoriek na obsah kreatinínu v moči.

3.2. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V roku 2021 bolo na obsah kuchynskej soli analyzovaných spolu 22 vzoriek

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Naše pracovisko sa na uvedenom projekte i v minulosti podieľalo vyšetrením sterov z rizikových lôžkových oddelení zdravotníckych zariadení. Pri sledovaní endemického osídľovania nemocníc nemocničnými kmeňmi sme z 230 sterov vyšetrili 376 ukazovateľov a vykonali 1548 analýz. Významné izoláty - *Klebsiella pneumoniae*, *KLebsiella oxytoca*, *Enterococcus faecalis*, *Pseudomonas aeruginosa* boli zaslané na testovanie mikrobiálnej rezistencie v rámci projektu HER.

V súvislosti s prevenciou nozokomiálnych nákaz bolo na našom pracovisku v roku 2021 vyšetrených 811 vzoriek bioindikátorov, z toho 385x *Bacillus atropheus* a 426x *Geobacillus stearothermophilus*.

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A VÝCHOVY K ZDRAVIU

9.1 ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE OBYVATEĽOV SR

Cieľom prieskumu je sledovať úroveň a vývoj zdravotného uvedomenia a správania sa občanov SR.

9.2 PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR

Cieľom prieskumu je stanoviť úroveň zdravotnej gramotnosti u obyvateľov SR a zároveň vytvoriť databázu kvalitných medzinárodne porovnateľných údajov slúžiacich pre prípravu empirických podkladov k plánovaniu a výkonu programov a projektov.

9.3 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Zdravotno-výchovné pôsobenie na materských, základných a stredných školách:

Na tému **COVID 19, očkovanie** boli realizované 4 prednášky na 2 stredných školách. Edukovaných bolo 260 študentov.

Zdravotno-výchovné pôsobenie pre dospelú populáciu:

23.9.2021 sa uskutočnila prednáška na tému **COVID 19, očkovanie** pre pracovníkov firmy Advihair v Trenčíne. Edukovaných bolo 25 žien.

13.10.2021 sa realizovali prednášky pre pracovníkov firmy Gábor v Bánovciach nad Bebravou na tému **COVID 19, očkovanie**. Edukovaných bolo cca 600 zamestnancov firmy.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

V tomto roku sa pokračovalo v medzinárodnom projekte „**Viem, čo zjem**“, ktorý je súčasťou celosvetového programu Nestlé Healthy Kids. Cieľom projektu je motivovať žiakov ZŠ vo veku 8-12 rokov k vyváženému životnému štýlu, správny stravovacím návykom, k hygiene potravín a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. Projekt je kombináciou zaujímavých

prednášok o zdravom stravovaní, hygiene potravín a zábavných súťaží. Odborným partnerom a realizátorom školení je ÚVZ SR. Do projektu sa zapojili školy, ktoré mali o projekt záujem a z toho vyplývajúce aj príslušné regionálne úrady verejného zdravotníctva. V tomto roku sa v rámci nášho regiónu zapojila 1 ZŠ Veľkomoravská Trenčín, 5. ročník v počte 51 žiakov.

9.4.1. VYZVI SRDCE K POHYBU: CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

Od 10.5.-1.8.2021 sa realizovala celonárodná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity pod záštitou ÚVZ SR. Súťaž organizoval RÚVZ Banská Bystrica v spolupráci s RÚVZ v SR v rámci programu CINDI. Cieľom kampane bolo povzbudiť, čo najviac ľudí, aby zaradili do svojho voľného času každodenne aspoň 30 minút pohybových aktivít a žili zdravšie. Účastnícke listy boli zasielané prostredníctvom online formulára, e-mailom alebo poštou. Podmienkou na zaradenie do žrebovania bolo vykonávanie fyzickej aktivity aspoň 150 minút strednej intenzity alebo 75 minút vysokej intenzity alebo adekvátnej časovej kombinácie týchto intenzít týždenne počas minimálne 4 týždňov.

9.5 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Problematike znevýhodnených skupín sa venuje v rámci zdravotno-výchovných prednášok na základných a špeciálnych školách.

9.6 STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA V SR

V roku 2021 sa podporovalo a rozvíjalo verejné zdravie s cieľom dosiahnuť trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva. Celkový počet vyšetrených klientov mimo testu zdravého srdca prostredníctvom poradne zdravia bol 252 klientov. V poradni zdravia a na výjazdových akciách sa realizovalo: celkový počet vyšetrených cholesterolov bol 250, glukóz 133 a meraní krvného tlaku 247.

V rámci Poradne zdravia boli realizované i nasledovné výjazdové akcie, ktoré nie sú uvedené v predchádzajúcich bodoch Programov a projektov:

- 9.6.2021 sa uskutočnili preventívne vyšetrenia **pre zamestnancov Mestského úradu v Trenčíne**. Preventívnych vyšetrení sa zúčastnilo 45 zamestnancov.
- 11.6.2021 sa realizovali preventívne vyšetrenia **pre zamestnancov Správy ciest v Trenčíne**. Preventívnych vyšetrení sa zúčastnilo 61 zamestnancov.
- 16.6.2021 sa uskutočnili preventívne vyšetrenia **pre zamestnancov firmy Leoni v Trenčíne**. Celkovo bolo vyšetrených 95 zamestnancov firmy.
- 16.9.a 17.9.2021 sa realizovali preventívne vyšetrenia **pre zamestnancov Leteckých opravovní v Trenčíne**. Vyšetrených bolo 51 zamestnancov firmy.

Preventívne vyšetrenia boli zamerané na vyšetrenia z krvi: celkový cholesterol, glykémia a meranie krvného tlaku. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na význam zdravej výživy a pohybovú aktivitu. Klienti, ktorí mali zvýšené hodnoty boli odoslaní k lekárovi.

